

מכללת חמדת הדרום

המורים שילמדו אנגלית מדוברת

ארבע עשרה מכללות אקדמיות להכשרת מורים ברחבי הארץ החלו השנה בהכשרת מורים לאנגלית במסגרת הרפורמה בהוראת אנגלית שיזם שר החינוך נפתלי בנט. מכללת "חמדת הדרום" פתחה מסלול מיוחד להסבת אקדמאים להוראת אנגלית

כתב: אלעד מרגל | צילם: רפי קוץ

ולאחר שעברו בחינות מיון בכתב ובעל פה להוכחת שליטתם באנגלית כתובה ודבורה. מושם דגש על הוראת אנגלית מדוברת, כאשר לכל מכללה גישות ושיטות משלה כיצד לעשות זאת.

"הקצינו לכל מכללה מכסה מינימלית לפתיחת התוכנית, 30 סטודנטים. בזכות המיון הקפדני, התוכנית זוכה להדים מעולים. יש שביעות רצון גבוהה מאוד מפרופיל הסטודנטים, הרצינות שלהם וכוונתם להמשיך בהוראה עם סיום הלימודים. השליטה באנגלית וההתאמה להוראה היא בפרופיל הגבוה ביותר. מבחינתי, אקדמאי שכבר עשה את הקריירה שלו, נכנס להוראה כשליחות עם ברק בעיניים".

ממשרד החינוך נמסר כי תוכנית ההכשרה הייחודית לדוברי אנגלית מופעלת במסגרת השגת היעד של שיפור איכות המורים לאנגלית והגדלת מספר

עלה הרעיון להכשיר להוראה אקדמאים דוברי אנגלית כשפת אם, וכן ישראלים השולטים היטב באנגלית כתובה ודבורה. "מדובר במחסור במורים שאנחנו מקווים להשלים דרך הכשרת 426 סטודנטים ב-14 מכללות מכל המגזרים. מכללות אלה נבחרו מתוך כ-20 מכללות שהגישו מועמדות. משרד החינוך מממן את התוכנית לסטודנטים, ואילו המכללות נדרשות לעמוד בקריטריונים האקדמאיים של 'מתווה אריאב' (קריטריונים שנקבעו כתנאי להכרה במכללות להוראה כמוסדות אקדמיים, על ידי ועדת אריאב) וכמו כן למנות רכז שיקדיש לנושא לפחות 4 שעות שבועיות". ציפי קוריציקי מדגישה כי התוכנית להכשרת מורי הרפורמה באנגלית שונה באופייה מן התוכנית הרגילה להכשרת מורים לאנגלית, מבחינת מיון הסטודנטים, תכני הלימוד וקצב הלימוד. "מתקבלים רק אקדמאיים בציון 75 ומעלה בתואר ראשון,

ילד במדינת ישראל חייב להיות מצויד בשפת האנגלית המדוברת, זה צורך בסיסי בהייטק ובכלכלה", כך הציג שר החינוך נפתלי בנט את הרפורמה בלימודי אנגלית שנקראת "Give me five" - ישראל עוברת לאנגלית מדוברת". כחלק מהרפורמה נבנתה תוכנית להכשרת מורים לאנגלית במכללות האקדמיות להוראה.

הוראה עם ברק בעיניים

ציפי קוריציקי, מפקחת ממונה על תוכניות ייחודיות לעובדי הוראה ומורים עולים במשרד החינוך, תיארה את הרקע לתוכנית הכשרת המורים לאנגלית: "התוכנית יצאה לדרך בשנת תשע"ח, כחלק מהתוכנית הלאומית של שר החינוך, נפתלי בנט, לקידום הוראת האנגלית כדי להשביח את ההוראה בכל מסגרות הגיל על ידי הכשרת אקדמאים השולטים היטב בשפה האנגלית. בשל המחסור במורים איכותיים לאנגלית,

ובבלשנות אנגלית, לימודים דידיקטיים ומתודולוגיים בהוראת האנגלית לבית הספר היסודי והעל יסודי, קורסים לשיפור מיומנויות השפה האנגלית בדיבור, בכתיבה ובקריאה, והתנסות מעשית בבתי הספר. ד"ר רעיה סטולר, ראש החוג לאנגלית, בוגרת חינוך ופסיכולוגיה מאוניברסיטת מנצ'סטר מטרופוליטן, עומדת על ההבדל בין 20 הסטודנטים הלומדים במסלול הרגיל להוראת אנגלית לתוכנית ההכשרה החדשה. מדובר ב-30 אקדמאים העוברים תהליך של הסבה מקצועית. הסטודנטים עברו מיון: מבחן ידע בכתב ובעל פה באנגלית וראיון. יש אקדמאים ילידי הארץ וישנם גם עולים. 60% דוברי אנגלית כשפת אם.

"בתוכנית אנחנו פוגשים סטודנטים בוגרים יותר, עם ניסיון חיים. אפשר לדבר אתם בשפה אחרת, הם יודעים מה הם רוצים וממוקדי מטרה. לעתים מגיעים סטודנטים שהמקצוע הקודם לא התאים להם או שלא מצאו בו עבודה. הם הבינו שהבקאות הטבעית שלהם כדוברי אנגלית יכולה לפרנס אותם. עם זאת, במהלך ההתנסות המעשית בבתי הספר, במיוחד אקדמאים שמכירים את מערכות החינוך בארה"ב או באנגליה, מופתעים לעתים מן האקלים הישראלי בבתי הספר - פחות משמעת ויחס יותר חופשי בין מורים לתלמידים. במקרה של אימהות אקדמאיות שעוברות הסבה להוראה, הניסיון בחינוך בבית כאימהות מסייע להן בתור מורות בבית הספר."

ד"ר סטולר מתארת את תוכנית ההכשרה: "הסטודנטים עוברים קורסים למיומנויות דיבור, כדי שידעו כיצד להקנות מיומנויות אלה לתלמידיהם. כיוון שאי אפשר לנתק בין האנגלית הכתובה והמדוברת, אנחנו ממשיכים להנחות סטודנטים לקרוא כמה שיותר, אך במקביל מדגישים גם את מיומנויות השיח, כדי שהסטודנטים יידעו לא רק להכשיר תלמידים לענות נכונה על טקסטים של הבנת הנקרא, אלא גם לפתח אצלם את היכולת לתקשר באופן חי ושימושי בשפה האנגלית."

הרגלי למידה

ד"ר אירה סלבודר, מרצה לאנגלית, מאפיינת אף היא את התוכנית החדשה. "ההבדל המהותי בין סטודנטים רגילים להסבת אקדמאים, היא שלאקדמאים יש כבר הרגלי למידה מבוססים יותר וניסיון בלימוד אקדמי. עם זאת, דווקא הסטודנטיות הצעירות יהיו לעתים מוכנות יותר 'להשתגע' בכיתה וללכת עד הסוף למען המטרה החינוכית, למשל להיכנס לכיתה עם כובע מצחיק, לעומת האקדמאים 'כבדי הראש' בני ה-30 או ה-40. לא תמיד

ד"ר לילי שטיינר, ראש התוכנית ללימודי המשך והסבת אקדמאים להוראה במכללת חמדת הדרום

סטודנטים בתוכניות השונות לתואר ראשון ושני בחינוך ובלמודי הסבה. ד"ר ליליאן שטיינר, ראש התוכנית ללימודי המשך והסבת אקדמאים להוראה בחמדת הדרום, מספרת על מבנה התוכנית החדשה להכשרת מורים לאנגלית: "מדובר במסלול מרוכז ואינטנסיבי יותר: 46 ש"ש (שעות אקדמיות) המתנקזות לשני ימי לימוד שבועיים במשך שנתיים, מהן 14 ש"ש המוקדשות לחינוך ולדידקטיקה, והשאר להתמחות בדיסציפלינה, וכן יום אחד בשבוע המוקדש להתנסות מעשית בבתי הספר. חתך הסטודנטים שמגיע לתוכנית הוא מגוון: בוגרי תארים במשפטים, עיצוב, קולנוע, ואפילו קרימינולוגיה. הרוב הן נשים. מבין 30 סטודנטים, 26 הן נשים. ליליאן מציינת כי ההפרדה המגדרית הנהוגה בחמדת הדרום לא מומשה בתוכנית זו, כדי לאפשר גם לסטודנטים גברים להשתלב בה.

ד"ר ליליאן שטיינר מוסיפה: "בעקבות תוכנית הסבה קודמת להכשרת אנשי הייטק להוראה, התחדדה אצלנו התובנה שאיכות מקצועית ואנושית הם פרמטר להצלחה בשטח מצד אחד, אבל לא כל אקדמאי מצליח מתאים להיות מורה מצד שני. מצליחים אלה שמפעמת בהם תחושת שליחות, שיכולים להנגיש את השפה ולהעצים את התלמידים."

סטודנטים יותר בוגרים

החוג לאנגלית ב"חמדת הדרום" מכשיר סטודנטיות להוראה בבית הספר היסודי והעל יסודי עד כיתה ז'. תוכנית הלימודים מורכבת מלימודים אקדמיים בספרות

ציפי קוריצקי, מפקחת ממונה על תוכניות ייחודיות לעובדי הוראה

הסטודנטים הלומדים הוראת אנגלית. "התחלנו את שנת הלימודים הנוכחית עם 1,100 סטודנטים חדשים לאנגלית בכל המסגרות, לעומת 880 בשנה שעברה", מסרה דוברת המשרד.

איכות מקצועית ואישית

המכללה האקדמית לחינוך חמדת הדרום ליד נתיבות, היא המכללה הדתית המובילה בדרום הארץ. נשיא המכללה הוא פרופ' שאול קרקובר, ולומדים בה יותר מ-1,220

סטודנטיות במכללת חמדת הדרום

ד"ר רעיה סטולר, ראש החוג לאנגלית:

"בתוכנית אנחנו פוגשים סטודנטים בוגרים יותר, ממוקדי מטרה. יש כאלה שהמקצוע הקודם לא התאים להם או שלא מצאו בו עבודה. במהלך ההתנסות המעשית בבתי הספר, במיוחד אקדמאים שמכירים את מערכות החינוך בארה"ב ובאנגליה, מופתעים לעתים מהאקלים בבתי הספר, מהעובדה שיש פחות משמעת והיחס חופשי יותר בין מורים לתלמידים"

בפרויקט תגליתי, גיליתי שאני הרבה יותר רוצה לעסוק בהוראה, בעיקר בחינוך הבלתי פורמלי, מה גם שההוראה - יותר מעבודה סוציאלית - מאפשרת לי להתרכז בחיי משפחה.

"כאימא, הבנתי שקשה מאוד לעבוד בחינוך הבלתי פורמלי, בגלל השעות הלא מסודרות, והדרישה לעבוד לילות רבים, סופי שבוע וחגים מחוץ לבית. הבנתי שהלב שלי נמצא קודם כל עם הילד שלי, ולמענו עדיף לעבוד

ילידת מרילנד ארה"ב, בת 28, אם לילד בן שנתיים, מתארת תהליך אישי ומקצועי שעבר עליה: "עליתי עם הוריי ואחיי לפני 12 שנה לארץ, ועשיתי תואר בעבודה סוציאלית באוניברסיטת בר אילן. בעקבות פעילות חינוכית בניהול מחנות הקיץ של בני עקיבא בארה"ב והדרכת קבוצת נוער

ברור ההבדל בין מי שנכנס לתוכנית בלית ברירה, בהיעדר פרנסה בתחום ההתמחות האקדמי שלו, לבין מי שהבין שהמקצוע מתאים לו ורואה בו שליחות".

לא די להיות דוברת אנגלית

אחת הסטודנטיות בתוכנית, מרים שעשוע,

ד"ר אירה סלבודר,
מרצה לאנגלית:
"הבדל מהותי בין
סטודנטים רגילים
לסטודנטים בקורס
הסבה היא שלאקדמאים
יש כבר הרגלי למידה
מבוססים יותר וניסיון
בלימוד אקדמאי. עם
זאת, דווקא הסטודנטיות
הצעירות יהיו לעתים
מוכנות יותר 'להשתגע'
בכיתה וללכת עד הסוף
למען המטרה החינוכית,
למשל להיכנס לכיתה
עם כובע מצחיק, לעומת
האקדמאים "כבדי
הראש" בני ה-30 או ה-40"

בבוסטון. כששבנו ארצה לאחר חמש שנים, התגוררנו במודיעין, שם העדפתי לעבוד כספרנית בית ספר. לפני כשנתיים בעלי החל לעבוד בירוחם והילדים גדלו. בעקבות המעבר והצורך במורים לאנגלית החלטתי לעשות הרחבת הסבה לאנגלית.

את ההתנסות המעשית עושה ספי בבית הספר בירוחם שבו היא עובדת כמורה. "באנגלית אני שולטת הודות למגוריי בבוסטון, אך זה לא אומר שאני יודעת איך ללמד אנגלית. זאת מיומנות שמצריכה ידע דקדוקי ומיומנויות דידקטיות". במסגרת ההתנסות המעשית ספי מלמדת יחד עם מורה מקבילה מתוכנית 'תלמא' למצוינות באנגלית, שבמסגרתה מורים מארה"ב הגיעו ללמד בפריפריה. השיעורים מתנהלים באנגלית דבורה.

ספי: "בית הספר שלנו פועל בשיטת 'ידע', בהשראת בתי הספר של KIPP בארה"ב. בכיתה מלמדות 2 מורות באופן קבוע. ללמד אנגלית בירוחם זה סוג של אתגר עבורי. בחרנו לעבור לפריפריה כי רצינו לחזור לנתינה - לתרום ולהיתרם. למרות שאני עובדת עם כיסוי ראש בבית ספר ממלכתי, אני מרגישה אהובה ומקובלת, מוקפת בחום שאני לא מכירה מחיי הקודמים". ■

נשיא המכללה, פרופ' שאול קרקובר

המאוחד בירוחם, ולומדת בתוכנית כחלק מהרחבת הסמכה להוראת היסטוריה וספרות לתחום האנגלית. "יש לי תואר ראשון בהיסטוריה ותעודת הוראה לספרות והיסטוריה לתיכון מאוניברסיטת בר אילן. לאחר קבלת תעודת ההוראה לא עבדתי כמורה. הצטרפתי לבעלי שעבד בהייטק

כמורה בחינוך הפורמלי. אני מקווה להכניס את היצירתיות הבלתי פורמלית שלי לתוך המסגרת הכיתתית".

מרים מדווחת כי בהתנסות המעשית בכיתות התברר לה שלא מספיק להיות דוברת אנגלית כשפת אם כדי להיות מורה לאנגלית בישראל. "את ההתנסות המעשית אני עושה בבית ספר יסודי. אני צופה בשיעורי אנגלית בכיתה ו', ומדי פעם מלמדת קטע מסוים בשיעור, או מוציאה תלמידים בקבוצות קטנות ללמוד איתי. היתרון שלי כדוברת אנגלית מבית הוא הביטחון העצמי בחומר הלימוד, ועם זאת, ההבדל בין לדבר לבין ללמד דוברי עברית הוא עצום. יש צורך להיות מודעת לכללי הדקדוק, ולדעת למה מבטאים מילה דווקא כפי שמבטאים אותה, וכיצד בדיוק יש להגות.

"בכיתה שבה אני צופה ומתנסה יש 22 תלמידים, קבוצה גדולה עם פערים גדולים בין התלמידים. כדי להתמודד עם האתגר אני נעזרת גם בכישוריי כעובדת סוציאלית. להיות קשובה, איך לדבר עם אנשים, להכיל את רגשותיהם ולהבין אותם. ההוראה היא לא בהכרח מקצוע שבו אשאר כל חי, אבל היא כלי שיעשיר וירחיב את אופקיי ויביא אותי למקום שאני רוצה להיות בו".

סטודנטית נוספת בתוכנית, ספי שטיינמץ, בת 42, אם ל-4 ילדים, עובדת כבר כיום כמורה לאנגלית בבית הספר הממלכתי